

Замість епілога:

УСЛАВЛЕНИЙ РОБОТ МАЛЮК

Я побачив його випадково. Він стояв у кутку, непомітний і негарний. На його гофрованій шиї пробивалася неохайна іржава щетина. Зелені очі ледь жевріли.

— У нього ще вистачить енергії на розмову? — запитав я наглядача Музею космічних подорожей.

— Тільки не мучте зайвою допитливістю, — застеріг він і клацнув перемикачами.

— Як я опинився у світі біологічних систем? — запитав я, тільки-но мене ввімкнули в розетку.

Мати ніжно відповіла, що мене знайшли на звалищі металевого брукхту. Тато ж загадково посміхнувся.

— Час навчити його ходити, — мовив він. — Треба вмонтувати постійні акумулятори, — і взявся за розетку.

Я відчув, що втрачаю сили і відчайдушне загорлав. Та було вже пізно. Свідомість потьмарилася...

Коли я опритомнів, вечоріло. Нікчемна розетка більше не загрожувала. Більше ніщо мене не зв'язувало. Я озирнувся. У вікно світило сонце. Червоне проміння падало просто на "Таблицю Множення" — абстрактний портрет мого прапрапращура. Тато і мати весело переморгувалися різнокольоровими лампочками...

Вранці я вже був на стадіоні. Старший механік збірно-розбірної команди "Робот" ретельно перевіряв мої амperi і вольти.

— Непоганий заряд, — пробурмотів він. — Трохи підкрутити, трохи підмастити... Поставимо каучукові амортизатори — стрибатиме, як мавпа. Кращого воротаря годі шукати!

Того ж дня я грав у вирішальній зустрічі з командою "Автомат".

"Автомати" атакували скажено. Снаги їм не бракувало. Гра відбувалася в синхрофазотронному темпі.

Аж ось наші перехопили ініціативу, рішуче зламали захист противника, пробилися крізь уламки оборони і вдерлися на штрафний майданчик. Центр нападу зняв свою праву ногу і, як хокейною клюшкою, прицільно вдарив по м'ячу. Гол! Трибуни заревли. Суддя зарахував гол, адже формально нападаючий не порушив футбольних правил. Цей сміливий експеримент відкрив нову сторінку в історії футболу.

"Автомати" кинулися у відчайдушну контратаку. Але я був на місці! Механік таки мене добре накрутив! І раптом, тільки-но я наважився вийти на прострільну передачу, як мене підхопила якась неймовірна сила. Земля гойднулася під ногами, і я кулею полетів просто в небо. Останнє, що я побачив, — це м'яч, він тріпотів у сітці воріт.

З трибун линуло надпотужне ревище:

— Недозволений прийом!!!

— Суддю на перетопку!

Згодом виявилося: якісь повітряні пірати спустили з вертольота електромагніт і вкрали мене серед білого дня! Була вписана нова сторінка в історії вболівальництва.

Ватажка повітряних піратів звали Капітаном. Про нього ширилися неймовірні чутки. Ніби він аж три роки ганявся за якоюсь загадковою антикометою і мало не вибухнув на її хвості.

А він винувато глянув на друзів і мовив:

— Малюк для нас годиться... Треба лише перебудувати його схему і запрограмувати за темою "Меркурій".

Я з жахом вислухав цей вирок. А командир піратів узяв гайковий ключ, розгвинтив мене і безжалісно видер з грудей портативні акумулятори...

— Мені страшенно не поталанило: я потрапив до ракети, на якій летіли дивні істоти, що мислили алогізмами і були здатні на будь-яку хлоп'ячу витівку. Отож мене на час подорожі вони про всяк випадок посадили на розетку, а капітан почепив табличку "У ракеті — злий робот". У них це називається жартом. Правда, я не образився, адже про капітана казали, що у нього золота голова, сталеві нерви і залізні м'язи.

На Меркурії мене відразу ж звільнили від набридлої розетки. Ще б пак! Адже я був головним членом експедиції і мав зав'язати дружні стосунки з кварцовими господарями планети.

Що то була за планета! З одного боку — крига і космічна холоднеча, а з другого — розжарене баговиння. З одного — колючі зірки, а з другого — гігантський тепловий генератор Сонця, під спопеляючим промінням якого розкошували кварцові істоти. На Землі вони могли б існувати хіба що у тисячоградусному череві доменної печі.

І з такими створіннями я мусив зайти у розмову! Метою нашої експедиції було укладання з ними угоди про дослідження розпеченого терену, на який досі не ступала людська нога.

Перед дослідниками із Землі кварцові істоти завжди піднімали вогняну завісу. Кажуть, це було феєричне видовище. Не вагаючись ані секунди, я взяв вогнетривкі шахи і попрямував до них.

Тільки-но я вийшов з ракети, як мене оточили звуки надвисокої частоти. "Ті-та-біп сюів-ті-піп!" Я збагнув, що це була мова кварцових істот. Вже за півгодини я вільно розумів її. І ось що я почув:

— Це якийсь недоумок. Вийшов і стоїть, як пень.

— Та й вигляд у нього якийсь неоковирний...

— Гей, ви! Розпечені бовванці! — гукнув я. — У шахи щось тямите?

Вони замовкли. Нарешті один озвався:

— Хто ти і звідки?

— Я робот Малюк. З третьої...

— А що таке шахи?

Тут я прочитав їм цілу лекцію і невдовзі вже грав першу партію. Чи варто казати, що вони склали зброю перед вітчизняною технікою? А я ж грав у надзвичайних кліматичних умовах! А як вони благали мене тоді подарувати шахи! Я огинався, аж поки не згадав про мету експедиції!

— Гаразд, — погодився я. — Але при одній умові: за першу клітину шахової дошки дайте мені квадратний міліметр вашої площі. За кожну дальшу — у геометричній прогресії. А фігури я вам і так віддам. Бачте, який я добрий!

Словом, за шахову дошку я виміняв цілу планету. Вони ще й заборгували...

— Ви тільки погляньте на нього! — закричав капітан, коли я повернувся на ракету. — Розбійник! Йому не ракетою подорожувати, а піратською каравелою! На рею його, на рею!

З усього цього я втямив лише одне: мене знову чекають прикросці. І справді — посадили на розетку. Вже тут, у музеї, я дізнався, що меркурійці на центральному майдані столиці спорудили мені величний пам'ятник і кожне десятиліття проводять всепланетну першість на приз імені робота МАЛЮКА. В останньому турнірі взяли участь 3 698 гросмейстерів, 9 534 майстрів спорту і 18217 кандидатів у майстри. Як відомо з перепису, це вся доросла людність Меркурія.

Він стояв у кутку, старий симпатичний патріарх сучасних роботів, і неквапливо розповідав казкові історії. Наприкінці сказав:

— Маю до вас прохання... Напишіть у "Книзі добрих побажань", щоб мене зняли з розетки. Ви навіть не уявляєте, як я знудгувався за рідними акумуляторами!

Лише тепер я помітив, що від нього до стіни тягнеться тонкий еластичний дріт...